

Tre Børns Juleaften.

Af Ludvig Hammer.

Tegninger af Hans Bendix.

TRIST til Mode listede Svend hjemad fra Realskolen, medens Kammeraterne stormede lykkelige af Sted, da den sidste Time før Juleferien var forbi.

„Har I faaet Jeres Juletræ, Svend?“, raabte en af Kammeraterne, som drejede op mod sit Hjem.

„N-e-j“, mumlede Svend.

„Jamen, I skal da ha’?“,

Svend svarede med en Grynten og listede med bøjet Hoved videre.

Nej, det vilde blive en glædesløs Jul derhjemme! Juletræ fik de ikke,

havde Faderen slaaet fast i Morges; Gaver sagtens heller ikke. Men det gjorde heller ingen Ting altsammen, bare de dog i Julen maatte blive fri for det snart daglige Kævl mellem Forældrene! — Før havde der altid hersket Fred i Svend’s beskedne Hjem; men de sidste Aars dårlige Tider, der gjorde det svært at skaffe, hvad der skulde skaffes, havde bragt en Surhed til Huse, der ofte gav sig Udledning i arrige Ord, baade mellem Forældrene og til Børnene. — I Førstningen havde det næsten kun været Faderen, der skældte; men i den senere Tid var Moderen begyndt at tage dygtigt til Gemme, naar Manden blev alt for urmelig mod hende. Rent galt var det blevet, efter at Moderen fik sat igen-nem, at Svend ikke skulde tages ud af Skolen efter Konfirmationen, som det var Faderens Vilje, men — udmærket begavet som han var — havde sin Realeksamen først.

Det evindelige Mukkeri, ja ofte høj-røstede Skændsmaal mellem Forældre-ne tog saa stærkt paa den nu i Over-gangsalderen særlig følsomme Dreng, at han ofte listede bort i Ensomhed og græd, saa han skælvede derunder. Og denne tunge Skygde, der nu, stadig rugede over hans Hjem, fik altid — som ogsaa i Dag — Drengens Fod til at flytte sig modvilligt, naar han nærme-de sig det.

I det Par Dag, der var til Juleaften, fik Svend imidlertid ikke mange Stun-der til Grublerier. Faderen kunde nyt-te hvert Minut, Drengen havde til-overs fra sin Læsning, og alle Ferier og Fridage blev der lagt Beslag paa ham fra aarste Gry.

Søren Bov havde tidligere klaret sig sideligt paa sin lille to Hestes Gaard paa Villervug Mark; den gode Lod med de otte Køer, Svin og Fjerkræ gav dem en rolig Tilværelse, uden store Mulig-heder ganske vist, men derfor ogsaa uden videre Spekulationer; men da de daarlige Tider satte ind, og Søren Bov trods erligt Slid ikke kunde faa det til at løbe rundt, maatte der tages ander-ledeste fat end før, hvis han skulde evne at klare sig og dem alle frelst ud af Krisen. Han gav sig da til fra den ret store Moselod, som hørte til Ejen-dommen, at skære Tørv til Salg, og, naar de var tjenlige, at køre dem rundt til Køberne. Denne Kørsel fik ham ind paa ogsaa at fragte Folks Brænde Njem fra Skoven og Koks fra Stationen, ligesom han bød sig til med al mæ-lig Fragtkørsel, Smaaflytninger o. s. v. Med sammenbidt Energi sled han paa denne Vis hvert eneste Døgn, han kun-de afse fra Bedriften, sled mere end baade han og Hestene næsten taalte, men sled ogsaa paa sin Hustru, sled stærkt over hendes Evne.

Christiane Bov var en spinkel lille Kone, der havde klaret sig stolt, saa længe Manden tidlig og side havde været ved hendes Side; men nu hun — ofte i Uger — va. ene om det hele, i alt Fald i Vinterhalvaaret, var hun lige ved at søgne derunder; hun alene maatte malke, ryste Kvæg, Svin og Høns, muge og hente Roer ind, foruden at hele Hushvæsenet laa paa hendes svage Skuldre. Hun blev pirrelig af Overtræthed. De to mindste Børn,

Georg paa elleve Aar og Gertrud paa seks, kunde ingen nærværdig Hjælp være til, og af Svends Tid nænnede hun ikke at kræve een eneste Time; det gjorde hendes Mand saa ofte, at Drengen, trods sine gode Evner, vist havde svært ved at holde sin Plads som Klassens Dux, især efter at han — foruden sin egen Læsning — havde paataget sig at gennemgaa Matemati-ken med Manufakturhandler Møllers tungeomme Dreng. — Den lille Hus-moders Kræfter tog af, men Manden vilde ikke se det; hun forlangte Hjælp — om blot af en stor Skolepige —; men herom vilde Søren Bov ikke høre Tale.

„Vi maa alide og spare alle sammen i de her Aar“, var hans stadige Svar; „Jeg vil ikke komme i Gæld til et eneste Menneske, og vi skal ogsaa nok klare os, bare vi sparer, forstaar Du, sparer!“

Og Søren Bov sparede, saa det næsten gik ud over alle rimelige Grænser; hvad Hønsene daglig gav, kontrollerede han saa nøje, at Hustruen næppe kunde faa et Æg til Husets Brug; alle de-res fede Ænder havde han solgt nu til Jul, da Prisen var steget stærkt, og endda havde han køvet, fordi hans Kone slægtede en Høne til deres egen Juleand.

Juleaftens Dag var Svend med Fa-deren i Skoven at læsse Brænde; her fandt han en prægtig Top af en fældet Ædelgran og ledte hjem med den, da Faderen var kørt ad Stationsbyen til med Læset. Det sved ham ved Tan-ken paa, at alle hans Kammerater skulde have Juletræ i Aften, han og hans Søsken ikke, og denne For-urettelse havde bragt en Følelse af Trods op i den femtenaarige Dreng; Han og hans Broder samt lille Søster Gertrud, i Trut, kaldte de hende, skulde nok faa Juletræ alligevel, det skulde han vise Faderen!

Vel hjemme kastede han Træet ind over Havgærdet og kilede derpaa op til Byen, købte for de „Matematik-penge“, Manufakturhandler Møller havde betalt ham Dagen før, lidt Pynt og Godter samt en Kniv til Broderen Ge-orge, en Dukke til Trut og et Pund Cho-kolade til Moderen — og naaede ak-kurat tilbage et Par Minutter, før Fa-deren svingede ind i Gaarden.

Moderen Moderen stegte Hønsen, og Faderen røggede, listede Svend Træet ind gennem Vinduet i Hjørnekamæret bag Storstuen, som de tre Søsken de havde til Sovrum.

Juleadventen forløb for den lille Fa-milje i trist Stillehed. Forældrene var trætte, Børnene uden Forventninger. Efter Maaltidet kom Moderen dog frem med en Pose Pebernødder, hun paa Trods af Manden havde bagt, og be-gyndte at spille „Effen og Ueffen“, med Børnene; men snart var Morskaben herved forbi, og Faderen mente, det vel var bedst at komme til Ro.

„Vi skulde da synge først“, indskød Moderen, og de sang da med vaklende Stemmer et Par Vers af en Julepsalm.

Da Børnene var listet af, og Hu-struen gaaet til Sengs, blev Søren Bov siddende lidt og døsede over Avisen, inden han gik ud for at fodre af og faa stænget alle Vegne.

Paa sin Ronde blev han ved den ene Gav opmærksom paa en Lysstrib, der faldt ud i Haven; han skridtede hurtigt Huset rundt og opdagede, at der end-nu var tændt i Børnernes Kammer. Gnaven skyndte han sig derhen for at banke paa Ruden og bede Ungerne være saa god straks at slukke; der skulde ikke brændes Lys længere end nødvendigt, havde han tit nok ind-pretet; men uden for Vinduet stande han med et Ryk ved at høre en Sang pludselig tone frem derinde. Det var Julesangen, Børnene havde lært i Skolen, som med rene, klare Stemmer blev baaret ud mod ham paa „Højt fra Træets gammeldagse Melodi:

Gudskelev, Du end’lig kom,
Jul, Du glæderige;
vi har længtes efter Dig
mer end jeg kan sige;
og nu er vi alle fri!

— Har I faaet Jeres Juletræ, Svend?

alle hjemme, alle vi. Nu skal Jul, Du kære, længe hos os være!

Søde Jul, hvor er Du rig! Du har Fryd og Gammen, Du har gode Gaver nok til os allesammen. Spisekammeret er fyldt, Træet næsten er forgyldt, Godterne med de bæres Døder, de kære.

Med Øjne højt opspilet af Forund-ring listede Faderen tæt hen til Ru-den, kikkede mellem Gardinet og Kar-men ind i Kamret og fik et Glimt af det pyntede Træ med et Dusin muntert flammende kulørte Lys.

Arrig over, at Børnene havde trod-set hans Vilje; at spare Juletræ, og bag hans Ryg havde fundet paa saa-danne „Kunster“, skulde han lige til at knalde en haard Kno mod Ruden og kommandere „Ungerne“, i Seng, da Jule-sangen tredje Vers tonede frem; de lyse, rene Barnestemmer bar Tonerne ud mod ham, kraftigt præget af de tre Søskenes ildfulde Given sig hen i den Stemning af barnlig Glæde, de med enige Hænder havde været fælles om at skabe — saa at Søren Bov mod sin Vilje grebes deraf og lod den løf-tede Haand synge igen.

Ja, Du søde, kære Jul, ingen Sjæl Du glemler! Selv den mindste Fugl paa Jord Julens Fryd formemmer; Fattigbarn dog endnu mer, hvem kan nægne, det ej lær? Jul er bare Glæde, da maa ingen græde!

Verset var næppe helt sunget af Ende, da Søren Bov vaktes af de al-velige Tanker, han var sunket ind i, ved, at den voldsomme Hulken brød løs som et pludseligt Uvejr inde i Børn-ernes Kammer. Det var Svend, den store Dreng, som ved Vetsets Ord dy-bere end nogen Sinde før følte, hvor glædeløs en Tilværelse han og hans Søsken de egentlig havde, og hvor lidt Faderen havde gjort for, at de alle kunde faa en lille Part af Julens Glæde. — Den bitre Erkendelse heraf overmandede i en saadan Grad den blødhjertede Knøs, at hans jamrende Graad næsten ikke syntes at ville stil-le igen.

„Saa, lille Svend! — — Hvad er der, kære, gode Bror? — — Svend, søde Svend — —!“ blev de to mindre Søsken de uopmærksomt ved at gentage, ulykkelige over Broderens pludselige For-tabthed, som de var for smaa til at kunne forstå Aarsagen til. Men længe bidrog deres kærlige Deltagelse, forstærket ved, at de klyngede sig tæt ind til ham, kun til at øge hans Hul-kens Heftighed, var ligesom nyt Ved til det Forurettelses Baal, der luede i hans Hjerter.

Som havde Søren Bov faaet et vold-somt Slag i Hjertet, blev han uvil-kaarligt et Skridt tilbage ved det pludselige, heftige Udbrud af hans store Søns indestængte Kval; og under hele den lange ubeherskede Graad stod han med tungt bøjet Hoved, tungt bøjet fordi han med et erkendte sig skyldig i den Brøde, disse store Bar-ne-taarer anklagede ham for — erkendte den fuldt og klart! Thi han var ikke i

Tvivl om, hvilke Følelser i Sønnens Bryst det var, Vetsets sidste Linjer havde udløst.

„Jul er bare Glæde“, havde Børnene sunget; og den bitre Modsatning mel-lem disse Ord og den Jul, han havde beredt sine Børn og dem alle, var sik-kert det, som saa pludseligt havde løst Taareveldet i den følsomme Drengs Bryst. — Og jo længere Sønnens Graad varede, jo bitterligere hans fortabte Hulken skar gennem de smaa Søsken-des varme Trøstord, jo klarere er-kendte Faderen, at der var et større Fond af Uret end denne Aftens, der trængte til at mildnes gennem Taarer-ne Bad. Manges Gang havde han set den store Dreng liste af med sænket Hoved, naar han og Hustruen begyndte de snart daglige Skændese-ner over deres slidsomme Tilværelse; og lidt, naar Svend efter flere Gange at være kaldt ind til Bordet endelig kom, var Sønnens røde Øjne ikke undgaaet Faderens Blik.

Søren Bøvs Tanker sprang tilbage til hans egen Barndom i det lille Hus i Bov Sogn nede ved Flensborg; der havde altid været Enighed — maaske søgt paa Grund af, at der var en fæl-les, bitter Modstander at staa sammen mod. Saa var Faderen død ved Søren-s tiende Aar; Moderen solgte Huset og flyttede her op til sin Fødsel med ham og hans to Søstre, der — næppe voksne — rejste til Amerika. I øko-nomisk Henseende havde Barndommen og den første Ungdom været en svær Tid for ham; maaske derfor havde han altid syntes, at naar Børn faar deres gode Forplejning, saa kan de ikke forlange mere. Men i denne Stund gik det op for ham, at der er noget andet, som er lige saa vigtigt for Barnealder; de er som spæde Planter; det er ikke nok, man giver dem god Jord, de maa ogsaa have Sol, ellers synger de. I denne Erkendelse bøjede Søren Bøvs Hoved sig endnu dybere, trynet af Barnegraadens højlydte An-klage! — Han maatte tilstaa, at i de sidste Aar havde han været blindet for alt undtagen det ene at alide og spar-e, alide og spare for at sikre dem alle et nogenlunde rimeligt Udkomme. — Med Ruelse i Sindet stod han nu og genkaldte sig de gode Timer, de før havde haft, naar han og Hustru om Søndagen tog Børnene ved Haanden, og de alle vandrede ud over deres gode Jord, som de i skøn Enighed røggede saa let. — Eller naar de i den varme Sommer kørte til Havet og tilbragte en hel Dag ved den herlige Strand. Der havde i de sidste to-tre Aar ingen Tid været til nogen Ting, næppe en Gang til at tænke paa Børnene, og i skæ-rende Selvbejdelse saa han i denne Stund klart, hvilken Uret dette var.

I det samme hørte den store Drengs Graad brat op. Trut var begyndt at brøle utrøsteligt, og Svend betoges af Samvittighedsnag over, at han fra de to mindre Søsken de selv havde taget den Juleglæde, han havde villet berede dem. Han tog Trut paa Skødet; talte godt for hende og fik hende ogsaa in-den længe trøstet; og med næsten for-stærkede Stemmer tonede nu Julesan-gens sidste Vers ud mod Faderen:

Glæde Jul med Læg og Spil,
Dans og Julegilde,
Du gør alle Mennesker
kærlige og milde.
Barnets Fest, Du kære Jul,
med saa meget godt i Skjul,
vi alaar om Dig Kæde!
Jul er bare Glæde!

„Du gør alle Folk kærlige og milde“, repeterede Søren Bov uvilkaarligt for sig selv; og han følte sig i denne Stund saa mildt og kærligt stemt, at han ønskede straks at begynde at gøre det godt, han havde forbudt; mod sine Børn. Hurtigt flyttede han Foden for at liste ind til dem og vise dem sin Kærlighed — men standsede atter et Par Skridt fremme: han indsaa, at den Julehelg, Børnene med saa sandrægtige Hæn-der havde skabt, havde han ikke Lov til at bryde. Saa lod han dem ufor-styret fejre deres Juleaften til Ende, men gik endnu en Stund frem og til-bage paa Vejen ind til Gaarden, fordy-bet i de Tanker. Børnene havde vakt til Live hos ham.

Endelig gik han ind for at komme til Ro. Han tændte ikke Lys i Sov-kamret, klædte sig af saa lydløst som muligt for ikke at vække sin Hustru; men da han puttede sig ned i den store Dobbeltseng, mærkede han, at hun laa og græd stille, og Sangens Ord: „Jul er bare Glæde“, slog med en ny Anklage mod hans Hjerter.

„Christiane!“, sagde han saa „mildt, som hun ikke i Aarevis havde hørt det, famlede efter hendes Haand og tryk-kede den varmt. „Bette Christiane!“

Herved løsnedes hendes Taarefloam i dens fulde Styrke, og det varede en Stund, før Søren Bov kunde faa hende trøstet.

„Bette Christiane“, sagde han, da hun omsider var kommet lidt til Ro; „jeg synes, vi i Morgen alle sammen skulde køre over til Vælderum og besøge din Søster og Svoger, der har inviteret os tidt nok i det sidste Aar, og vi faar sikkert en rar Dag hos dem, som vi jo da altid har det dér.“

„Aa, ja, Søren, det kunde da være skönt.“

„Og saa paa Hjemvejen skal vi køre om ved Hans Trækomsmands, der har den store Tys, som blev konfirmeret i Ef-teraaret, gaende hjemme endnu, og da jeg var der med de Ellestammer den anden Dag, sagde Konen, at de gerne vilde have hende ud at tjene, om jeg skulde høre et godt Sted. Vi kan maaske faa Pigebarnet med hjem i Morgen den Dag; Loftskammeret er jo i Stand. Nu skal Du ikke gaa her alene om al-ting mere, bette Kone.“

„Tak, Søren! Konen trykkede hans Haand, hed og forundret over hans pludselige saa kærlige Omsorg for hen-de, — — men det var meget skønner, om Du selv var herhjemme, ligesom i gamle Dage.“

„Ja, nu skal det ogsaa være sidste Vinter, jeg vil køre her og rakke, det lover jeg dig; nu har Priserne paa vo-res Ting jo da bedret sig meget, og en pæn Nodskilling har jeg faaet lagt til Side ved alt det her Kører.“

„Aa, det var da godt. Tak bette Sø-ren!“

„Men saa skulde vi vel se at komme til at sove. Du kan vist nok trænge til det.“

„I Aften er jeg slet ikke saa træt, svarede hans Kone, hvis Sind med eet var blevet saa lettet ved Mandens over-raskende Venlighed, „men saa Godnat da.“ hun vendte sig om i Sengen og kyskede ham, — og glædelig Jul.“

„Tak, i lige Maade, bette Christiane!“

— — — Allerede fra Morgenstunden næste Dag vejrede Svend, at Juleaften var ved at liste ind i hans Hjem; thi For-ældrene talte saa kærligt baade til hin-anden og til ham og hans Søsken de, og endnu tydeligere Tegn herpaa saa han, da Faderen efter Dævre trak den pæne Fjedervogn frem, smurte og pudse-de den, og ved Tittiden kørte med dem alle over til Onkelens og Tanten i Vælderum, hvor han og hans Søsken de tidligere havde tilbragt saa mange herlige Timer i Leg med Fætre og Kusiner, og hvor de ogsaa nu fik en munter Juledag.